

MEGYENK KOVASNA HAROMSKI TUDNIVALOK (JUDEȚUL NOSTRU COVASNA. INFORMAȚII DESPRE TREI SCAUNE), Ungaria, 1997

A apărut nu demult, "cu sprijinul autoguvernării județului Veszprem", Ungaria, o monografie a județului Covasna.

Lucrarea este întocmită de pe pozițiile propagandei maghiare, pe următoarele direcții:

- ideea autonomiei secuiești
- rolul "nefast" al statului român, atât în perioada interbelică (1919-1940), cât și în perioada "socialistă", dar și după 1989, în dezvoltarea zonei
- minimalizarea rolului și prezenței românilor în istoria județului
- omisiune totală asupra rolului negativ pe care secuii (respectiv conducătorii lor) l-au avut în anumite momente și epoci istorice (maghiarizarea și asuprirea românilor și sașilor, distrugerile satelor românești și săsești din calea lor, la 1848-1849, atacurile armate contra românilor din 1919 și 1940-1944 etc.)
- ideea autonomiei cultural-spirituale secuiești etc.

Desprindem din capitolul "Retrospectivă" câteva observații care se impun prin neadecvări și omisiuni istorice:

a) Încă de la început se pune astfel problema încât scaunele secuiești par a fi entități administrativ-politice autonome.

Ciudad apare observația, că scaunul Micloșoara nu a avut independența totală față de scunul Șeș, spus ca o diversie pentru a sugera independența celorlalte.

b) Dacă la 1562 apare denumirea Trei Scaune, nu înseamnă că ele formau deja o unitate administrativă cu acest nume.

c) Denumirea de Buzău Maghiar este afișată aici pur și simplu în scop propagandistic și polemic, denumire care rămâne totuși a ideilor șovine de maghiarizare a tot ce cuprinde zona de sub administrația ungară a județului Trei Scaune. Dacă se făcea o monografie corectă, chiar dacă se lansa acest toponim forțat, el trebuie explicat, că de justificat nu poate fi vorba. Începem astfel să ne dădăm seama că înseamnă sintagma "Județul nostru".

d) Cel puțin ciudată este afirmația că "Strămoșii populației din Trei Scaune (care azi e locuit în majoritate de maghiari - secui - 75%) s-au așezat în secolele XII-XIII".

Corect ar fi fost - dacă nu se făcea monografia "județului nostru" - să se afirme că doar strămoșii unei anumite părți a populației județului s-au așezat în zonă în secolele XII-XIII, fiind colonizați, fapt de altfel cunoscut.

e) Se dă centralitate faptului că regii nu puteau face donații, confisca ori moșteni moșii pe teritoriul Scaunului, dar nu se afirma faptul că regii nu permiteau ca funcția de comite a secuilor să fie ocupată de un secu, ci de un nobil din afară, pentru a putea administra mai bine scaunele secuiești, care nu erau entități autonome. Se cunoaște faptul că și voievozii români, Balș și Drag, au fost (la sfârșitul secolului al XV-lea) comiți ai secuilor. Această dregătorie au avut-o și românii vestiți, Iancu de Hunedoara și Mihai Viteazul.

f) Se amintește de "farșangul sângeros" din 1596, dar nu explică ce a însemnat această cruzime, cu care un principe maghiar cu nobilii lui au ucis mii de secui, de unde și rolul extraordinar, pe care ulterior l-a avut Mihai Viteazul în redarea libertăților locuitorilor

scaunelor“ El le-a și acordat aceste drepturi, nu numai a promis, cum se afirmă în monografie.

g) Episodul 1848-1849 este prezentat în mod glorifiant, fără atrocitățile secuilor contra românilor și sașilor.

h) Se vorbește în mod paradoxal de “ideea de libertate din conștiința popoarelor dunărene“, asociată la ... un mărunț complot a doi secui care ar fi “avut un rol activ în încercarea de a lichida absolutismul împărătesc“ (?!), după 1848, dar nu și de intoleranța și șovinismul cu care au fost tratați românii de la Unio Trium Nationum la maghiarizările intense din perioada dualismului. Titlul capitolului “Am fost, suntem“, iarăși explică sintagma “Județul nostru“.

Afirmațiile istorice tendențioase și cel puțin arbitrare, precum și omisiuni în ceea ce privește viața națională a românilor din trecutul județului Covasna cuprind și celelalte capitole. de exemplu, în cel intitulat “Despre școli vechi și mai noi“, se spune că școlile românești au apărut abia în ultimul sfert al secolului trecut, (în zona Buzăului). Autorii nu știu nimic despre școlile românești din zonă atestate de documente încă în secolul al XVIII-lea. Numeroase omisiuni sunt și în ceea ce privește trecutul spiritual al românilor.

Un (sub)capitol interesant este cel intitulat “panteon din Trei Scaune“, din care cunoaștem o serie de personalități importante care s-au ridicat din acest județ de-a lungul secolelor, în diferite domenii de activitate și care au afirmat în timp rolul creator și progresist al secuilor maghiarilor, chiar dacă unele personalități enumerate s-au remarcat mai mult sau mai puțin strălucit într-un domeniu sau altul. Din păcate, dintre personalități (circa 500, doar un singur român este amintit: Romulus Cioflec din Araci. Lipsesc, prin omisiune, Mitropolitul Nicolae Colan (1893-1967), pedagogul Nicolae Bogdan (1867-1952), episcopul Iustinian Teculescu (1865-1932), folcloristul Dimitrie Cioflec (1828-1891), medicul Pompiliu Nistor (1883-1961), episcopul Veniamin Nistor (1886-1962), profesorul universitar Aurel Gociman-Oituz de la Cluj, medicul Miron Crețu, omul politic și cultural Ghiță Popp (1883-1967), personalități din familiile Dimian, Boer, Rafiroiu, Pop, Coltofeanu și alții.

O monografie a județului Covasna, care să prezinte o istorie adevărată a acestei zone din inima României, netendențioasă și fără iz propagandistic, se lasă încă așteptată.

Vasile Lechințan